ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420294617
Lietas arhīva Nr. AA43-0209-20/12
ECLI:LV:ADAT:2020:0312.A420294617.13.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2020. gada 12. martā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnesis referents Kaspars Berķis,
tiesneses Diāna Makarova un Lauma Paegļkalna

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz biedrības „Latvijas pilsoniskā Cilvēktiesību Komisija" tās biedra /pers. A/ interesēs iesniegto pieteikumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2019. gada 10. maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2014. gada 2. jūnijā Ventspils pilsētas pašvaldības policijas darbinieks sastādīja administratīvā pārkāpuma protokolu Nr.ZZ813363 par /pers. A/ ļaunprātīgu nepakļaušanos pašvaldības policijas darbinieka rīkojumam vai prasībai, izpildot sabiedriskās kārtības sargāšanas vai dienesta pienākumus. Protokolā norādīts, ka atbildība par minēto pārkāpumu paredzēta Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175. pantā.

Ar Ventspils tiesas 2014. gada 10. jūlija spriedumu lietā Nr.140008514 pieteicējs sodīts par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175. pantā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu. Ar Kurzemes apgabaltiesas 2014. gada 5. novembra spriedumu Ventspils tiesas 2014. gada 10. jūlija spriedums atstāts negrozīts.

Ar Kurzemes apgabaltiesas 2017. gada 30. marta spriedumu administratīvā pārkāpuma lieta izbeigta. Kurzemes apgabaltiesa, izskatot lietu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, konstatēja, ka tiesības sastādīt administratīvā pārkāpuma protokolu par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175. pantā paredzēto pārkāpumu piemīt vienīgi Valsts policijas, nevis pašvaldības policijas darbiniekam. Līdz ar to ir atceļami Ventspils tiesas un Kurzemes apgabaltiesas spriedumi par /pers. A/ saukšanu pie administratīvās atbildības. Tiesa arī secināja, ka lietā ir iestājies noilgums administratīvā pārkāpuma lietas uzsākšanai no jauna, tādēļ tā izbeidzama.

[2] 2017. gada 3. jūlijā biedrība „Latvijas pilsoniskā Cilvēktiesību Komisija" pieteicēja interesēs iesniedza Ventspils pilsētas pašvaldības policijā (turpmāk – Policija) iesniegumu, lūdzot atlīdzināt morālo kaitējumu 3000 *euro* apmērā par Policijas darbinieku nelikumīgo rīcību administratīvā pārkāpuma lietā Nr. 140008514. Minētais iesniegums nosūtīts izskatīšanai Ventspils pilsētas domei (turpmāk – Dome).

Dome ar 2017. gada 28. augusta lēmumu Nr. 1-72/341-2, nekonstatējot Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) noteiktos kaitējuma atlīdzināšanas priekšnoteikumus, noraidīja pieteicēja prasījumu par morālā kaitējuma 3000 *euro* apmērā atlīdzināšanu

[3] Biedrība „Latvijas pilsoniskā Cilvēktiesību Komisija" (turpmāk – Biedrība) pieteicēja interesēs 2017. gada 29. augustā iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā. Pieteikumā lūgts atzīt par nelikumīgu Policijas darbinieku faktisko rīcību un tās rezultātā pieņemtos lēmumus administratīvā pārkāpuma lietā Nr. 140008514; atlīdzināt pieteicējam morālo kaitējumu 3000 *euro* apmērā.

Pieteikumā norādīts, ka pieteicējs kopā ar Biedrības biedriem krīzes centrā /Nosaukums A/ (turpmāk – Krīzes centrs), lai pēc /pers. B/ lūguma piedalītos administratīvajā procesā par /pers. B/ bērnu atgūšanu. Pieteicējs veica videoierakstu, lai nodrošinātu pierādījumus. Taču Krīzes centra direktore izsauca Policijas darbiniekus.

Policijas darbinieki ļaunprātīgi izmantoja un pārsniedza savas dienesta pilnvaras, nelikumīgi, pielietojot fizisku spēku, aizturēja pieteicēju un nepamatoti uzsāka administratīvā pārkāpuma lietvedību. Policijas darbinieks nav paskaidrojis pieteicējam, kādu normatīvo aktu prasību viņš pārkāpj un uz kāda pamata pieteicējs tiek aizturēts, tāpat arī administratīvā

pārkāpuma protokolā pārkāptās tiesību normas nebija norādītas. Videoieraksta veikšana nav pārkāpums, bet ar vairāku Latvijas un starptautisku normatīvo aktu tiesību normu nostiprinātas tiesības.

[4] Administratīvā rajona tiesa ar 2019. gada 10. maija spriedumu pieteikumu noraidīja. Spriedumā ietverti turpmāk norādītie motīvi.

[4.1] No pieteikuma izriet, ka pieteicējs lūdz morālā kaitējuma atlīdzinājumu par Policijas darbinieku pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem administratīvā pārkāpuma lietas Nr. 140008514 ietvaros (nepamatota prasību izvirzīšana, aizturēšana, administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšana). Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) $2.^1$ pantu atlīdzinājuma tiesiskais pamats ir prettiesisks lēmums administratīvā pārkāpuma lietā. Vienlaikus tiesu judikatūrā atzīts, ka persona var prasīt atlīdzinājumu arī par administratīvā pārkāpuma lietā iestādes pieļautu procesuālu pārkāpumu, ja attiecīgais pārkāpums vērtējams kā tāds, kas radījis būtisku personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu (*sal. sk. Senāta 2013. gada 30. aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-454/2013 6. punktu un Administratīvās apgabaltiesas 2017. gada 10. janvāra sprieduma lietā Nr. A420175015 14. punktu*).

Minētais saskan arī ar Atlīdzināšanas likuma 9. pantā definēto morālā kaitējuma jēdzienu, proti, tas ir personiskais kaitējums, kas izpaužas kā fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 11. panta trešo daļu morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums.

[4.2] No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs 2014. gada 2. jūnijā kopā ar vēl trīs personām ieradās Krīzes centrā „. Pieteicējs Krīzes centra telpās (uzgaidāmajā telpā – vestibilā), norisinoties sarunai ar Krīzes centra direktori, veica filmēšanu. Pēc vairākiem Krīzes centra direktores lūgumiem pieteicējs filmēšanu nav pārtraucis, tādēļ Krīzes centra direktore izsauca Ventspils pilsētas pašvaldības policijas darbiniekus. Pieteicējs atteicās pārtraukt filmēšanu un uzrādīt personu apliecinošu dokumentu Policijas darbiniekiem, kā rezultātā pieteicējs tika aizturēts un nogādāts Valsts policijas iecirknī (Ostas ielā 33, Ventspilī). 2014. gada 2. jūnijā plkst. 17.00 pieteicējam sastādīts administratīvās aizturēšanas protokols Nr. A-020614-229 (turpmāk – Aizturēšanas protokols), kurā norādīts, ka pieteicējs aizturēts personas datu noskaidrošanai un administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanai, atbrīvots plkst. 18.48.

[4.3] Pieteicējs uzskata, ka Policijas darbinieki, īstenojot savas pilnvaras, nav izvirzījuši pieteicējam ar tiesību normām pamatotas prasības pārtraukt filmēšanu un uzrādīt personu apliecinošu dokumentu. No pieteicēja tiesai iesniegtā videomateriāla, Policijas darbinieku dienesta ziņojumiem un liecinieku liecībām tiesas sēdē tiesa secina, ka pieteicējam, kaut arī ne tik izvērstā veidā, kā pieteicējs to būtu vēlējies (konkrēta likuma panta nosaukšana, skaidrošana), tomēr prasības pārtraukt filmēšanu Krīzes centrā un uzrādīt personu apliecinošu dokumentu Policijas darbinieki izvirzīja.

Tiesa nepiekrīt pieteicēja argumentiem par Policijas darbinieku prasību nepamatotību un pretlikumību. Konkrētajā gadījumā ir jāņem vērā, ka Krīzes centra darbības mērķis ir nodrošināt rūpes par ģimenēm ar bērniem, kas ir nokļuvušas krīzes situācijā, nodrošinot tām sociālo un psiholoģisko drošību, kā arī konfidencialitāti un tiesības uz privāto dzīvi. Līdz ar to nav pieļaujams, ka Krīzes centra telpās atrodas personas, kuras veic filmēšanu, aizskarot centra klientu Latvijas Republikas Satversmē (turpmāk – Satversme) garantētās tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un konfidencialitāti laikā, kamēr tām tiek sniegta sociālā un psiholoģiskā palīdzība.

Vērā ir ņemams arī apstāklis, ka filmēšana notika uzgaidāmajā telpā (vestibilā), caur kuru piekļuve ir psihologa kabinetam un Krīzes centra direktores kabinetam, kā arī vestibils ir savienots ar gaiteni uz stacionāru, kur atrodas Krīzes centra pastāvīgie klienti. Tātad personas, kas ieradušās Krīzes centrā saņemt palīdzību, un arī personas, kas atrodas Krīzes centrā, šķērso tieši šo telpu, lai nokļūtu kabinetos, kur tiek sniegtas speciālistu konsultācijas. No videomateriāla nepārprotami redzams, ka pieteicējs neaprobežojas ar Krīzes centra direktores un Policijas darbinieku sarunas filmēšanu, bet veic visaptverošu filmēšanu, vēršot kameras objektīvu 360 grādu leņķī. Tāpat filmēšanas laikā vairākkārt dzirdams durvju zvans, kā arī ir redzami telpās ienākoši apmeklētāji. Kā paskaidroja Krīzes centra direktore, filmēšana notika apmeklētāju pieņemšanas laikā.

Ņemot vērā, ka pieteicējs notikuma vietā Policijas darbinieku klātbūtnē tika informēts par to, ka viņam ir jāievēro Krīzes centra apmeklētāju tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un konfidencialitāti, bija pamatota Policijas darbinieku prasība izslēgt videokameru un pārtraukt filmēšanu.

[4.4] No likuma „Par policiju" 22. panta pirmās daļas izriet, ka policijas amatpersonu likumīgās prasības ir obligāti jāizpilda. Kā atzinis Senāts, jebkurš policijas darbinieka rīkojums, ko viņš izdevis, pildot dienesta pienākumus, atzīstams par visiem saistošu un sākotnēji ir jāizpilda. Vienlaikus nevar liegt pašai personai, pret kuru vērstas policijas darbinieku prasības, kvalificēti izvērtēt izvirzīto prasību tiesiskumu (*sk. Senāta 2006. gada 14. novembra sprieduma lietā Nr. SKA-454/2006 10. punktu*). Tiesas ieskatā Policijas darbinieku izteiktajām prasībām, ja vien tās nav acīmredzami pretlikumīgas, ir jāpakļaujas. Līdz ar to pieteicējam, lai arī viņš uzskatīja, ka ar savām darbībām (veicot filmēšanu) normatīvo aktu prasības nepārkāpj, notikuma brīdī nebija pamata atteikties no prasības pārtraukt filmēšanu izpildes. Gadījumā, ja pieteicējs nepiekrita viņam izvirzītajai prasībai, viņš varēja ar attiecīga satura sūdzību vērsties pie augstākas amatpersonas. Ievērojot iepriekš minēto, Policijas darbinieku prasība pārtraukt filmēšanu Krīzes centra telpās, atzīstama par pamatotu.

[4.5] Pieteicējs izteica iebildumus, ka ticis nepamatoti aizturēts, neizvērtējot citus mazāk ierobežojošus līdzekļus administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanai.

Saskaņā ar Satversmes 94. pantu nevienam nedrīkst atņemt vai ierobežot brīvību citādi kā tikai saskaņā ar likumu. Šādas tiesības noteiktas arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencijas 5. panta pirmajā daļā. Kā norādījusi

Eiropas Cilvēktiesību tiesa, tiesības uz brīvību un drošību ir pirmā līmeņa pamattiesības indivīda fiziskās drošības aizsardzībai un kā tādas bauda fundamentālu nozīmi (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2006. gada 3. oktobra sprieduma lietā "McKay pret Apvienoto Karalisti" 30. punktu*). Šo tiesību mērķis ir pasargāt personas no tā, ka tām patvaļīgi tiek atņemta brīvība (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2005. gada 8. novembra sprieduma lietā "Khudoroyov pret Krieviju" 124. punktu*). Tomēr jāņem vērā, ka ne Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencija un Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakse (*sk., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2006. gada 3. oktobra sprieduma "McKay pret Apvienoto Karalisti" 30. punktu un tajā norādīto judikatūru*), ne arī Satversmes 94. pants neaizliedz brīvības atņemšanu vai ierobežošanu vispār, bet aizliedz to veikt bez tiesiska – likumā noteikta – pamata.

[4.6] Izskatāmajā lietā, kā tas izriet no Aizturēšanas protokola, pieteicējs ticis aizturēts personas datu noskaidrošanai un administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanai.

Likuma „Par policiju" 12. panta pirmās daļas 2. punktā ir noteikts, ka policijas darbiniekam, pildot viņam uzliktos pienākumus atbilstoši dienesta kompetencei, ir tiesības pārbaudīt personām, kuras tiek turētas aizdomās par likumpārkāpumu izdarīšanu, personību apliecinošos dokumentus, kā arī citus dokumentus, kas nepieciešami to tiesību normu ievērošanas pārbaudei, kuru izpildes kontrole un uzraudzība uzdota policijai. Ņemot vērā, ka pieteicējs ignorēja Policijas darbinieku pamatoti izteiktās prasības pārtraukt filmēšanu Krīzes centra telpās, tad Policijas darbinieki pamatoti izteica pieteicējam prasību uzrādīt personu apliecinošu dokumentu. Kā izriet no videomateriāla, pieteicējs atteicās uzrādīt personu apliecinošu dokumentu, proti, nepakļāvās Policijas darbinieka likumīgai prasībai. Ņemot vērā minēto, Policijas darbiniekiem bija tiesības veikt pieteicēja administratīvo aizturēšanu, lai noskaidrotu personību, atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 254. panta 1. punktā noteiktajām tiesībām.

Policijas darbinieku prasību tiesiskums šajā gadījumā nekādā veidā nav atkarīgs no tā, vai persona administratīvā pārkāpuma lietvedības rezultātā tiek saukta pie administratīvās atbildības par pārkāpumu, kuru pamanot, pārtraucot vai novēršot, Policijas darbinieki izteikuši savas prasības. Tiesiskums izriet no attiecīgā brīdī pastāvošās objektīvās nepieciešamības izmantot likumdevēja piešķirtās tiesības, lai veiktu savus darba pienākumus, proti, no pastāvošās faktiskās nepieciešamības izvirzīt attiecīgas prasības (*sk. Senāta 2007. gada 20. marta spriedumu lietā Nr. SKA-68/2007*).

Tiesa atzīst, ka, pastāvot pamatotām aizdomām, kas liecina, ka tiek izdarīts administratīvais pārkāpums, Policijai bija tiesības pieteicēju aizturēt, lai noskaidrotu personību. Vienlaikus vērā ņemams arī otrs Aizturēšanas protokolā norādītais aizturēšanas pamats – protokola sastādīšana. Vērtējot to kopsakarībā ar Policijas darbinieku ziņojumiem un lietas materiālos esošo videomateriālu, tiesa secina, ka pieteicēja aizturēšanas iemesls bija iespējamā administratīvā pārkāpuma pārtraukšana. Arī pieteicēja uzvedība neveicināja konflikta risinājumu ar citiem līdzekļiem, kuri mazāk ierobežotu pieteicēju.

Tiesai nerodas šaubas, ka pieteicēja aizturēšana nebija patvaļīga un tika veikta atbilstoši tā brīža apstākļiem un Policijas darbinieku vērtējumam par pieteicēja iespējamo pārkāpumu, vēl jo vairāk ņemot vērā iestādes, kurā norisinājās notikumi, īpašo statusu. Norādītajos apstākļos pieteicēja arguments, ka viņa aizturēšana notikusi, neizvērtējot, vai pastāv citi mazāk ierobežojoši līdzekļi, ir nepamatots. Tādēļ tiesa atzīst, ka Policijas darbinieki, aizturot pieteicēju personas datu noskaidrošanai un administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanai, rīkojušies atbilstoši tā brīža apstākļiem un likuma ietvaros.

[4.7] Izvērtējusi pieteicēja iebildumus par Policijas darbinieku rīcību, sastādot administratīvā pārkāpuma protokolu, tiesa norāda, ka administratīvā pārkāpuma protokola funkcija ir fiksēt ziņas par iespējamo administratīvo pārkāpumu. Administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšana ir starpdarbība, kas pati par sevi nenozīmē, ka protokolā norādītā persona saucama pie administratīvās atbildības. Saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 248. pantu, administratīvā pārkāpuma protokolā norāda ziņas, kas nepieciešamas administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanai. Protokolā norādītās ziņas ir lietas faktiskie apstākļi, kuri nepieciešami, lai varētu noteikt administratīvā pārkāpuma sastāvu, pārbaudīt tā piemērošanas priekšnoteikumus un konkretizēt tiesiskās sekas. Turklāt šīs ziņas var vēlāk apstiprināties vai arī neapstiprināties, iegūstot papildus pierādījumus. Administratīvā pārkāpuma lieta noslēdzas ar lēmuma pieņemšanu.

Administratīvā pārkāpuma protokols kā faktu izklāsta dokuments nerada personai morālu kaitējumu, jo tam nav tiešas ietekmes uz personas subjektīvajām tiesībām, tādēļ administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšana pati par sevi nerada atlīdzinājuma tiesisko pamatu (*sal. sk. Senāta 2008. gada 23. maija sprieduma lietā Nr. SKA-259/2008 6. punktu*).

Attiecīgi, atbilstoši iepriekš noradītajam, nebūtu piešķirama nozīme tam, ka administratīvā pārkāpuma protokols ir sastādīts, izņemot, ja tas darīts acīmredzami bez tiesiska pamata.

Izskatāmajā lietā lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā tika uzsākta un administratīvā pārkāpuma protokols sastādīts, pamatojoties uz Policijas darbinieka ziņojumā sniegtajām ziņām par pieteicēja rīcību Krīzes centra telpās. Apstāklim, ka iesniegums no liecinieces /pers. C/ noformēts vēlāk, nav izšķirošas nozīmes, jo administratīvā pārkāpuma protokols sastādīts par pieteicēja ļaunprātīgu nepakļaušanos policijas darbinieka likumīgajam rīkojumam vai prasībai, kad viņš izpilda sabiedriskās kārtības sargāšanas vai dienesta pienākumus. Līdz ar to tiesai nav pamata uzskatīt, ka administratīvā pārkāpuma protokols sastādīts patvaļīgi un bez pirmšķietama pamatojuma. Vienlaikus lietā konstatējams, ka ar Kurzemes apgabaltiesas 2017. gada 31. marta spriedumu administratīvā pārkāpuma tiesvedība pret pieteicēju izbeigta noilguma dēļ.

[4.8] Tiesai nav iespējams pārliecināties par to, vai Aizturēšanas protokola sastādīšanas laikā pieteicējam tika izskaidrotas tiesības. Pieteicējs norāda, ka tas netika darīts, savukārt Policijas darbinieki tik senus notikumus detalizēti tiesas sēdē atcerēties nevarēja. Vienlaikus tiesai nerodas šaubas, ka pieteicējam faktiski ir zināmas viņa procesuālās tiesības un pienākumi viņa aizturēšanas brīdī, jo saskaņā ar Tiesu informācijas sistēmā pieejamām ziņām pieteicējs vairākkārtīgi ir ticis aizturēts, kad bija veicis filmēšanu Valsts policijas vai prokuratūras telpās. Turklāt jāņem vērā, ka pieteicējs ir vien norādījis

uz šiem procesuāliem pārkāpumiem, nesniedzot skaidrojumu, kādā veidā tie radījuši viņa tiesību būtisku aizskārumu.

Tāpat tiesa kritiski vērtē pieteicēja argumentus par Aizturēšanas protokola viltošanu. Tiesas vērtējumā pieteicējs piešķīris šim apstāklim subjektīvu novērtējumu nolūkā pēc iespējas vairāk dramatizēt situāciju saistībā ar Policijas darbinieku darbu. Kā tiesas sēdē noskaidrots no Policijas darbiniekiem, tad Aizturēšanas protokols ticis pārrakstīts, jo ar pieteicēju bijušas nesaskaņas par tajā norādīto aizturēšanas laiku. Protokolā attiecīgi labots aizturēšanas laiks, norādot, ka tas noticis plkst. 16.35. Līdz ar to šādos apstākļos tiesai nav pamata piešķirt ticamību pieteicēja apgalvojumam par Aizturēšanas protokola viltošanu. Attiecībā par pieteicēja argumentu par šķēršļiem realizēt tiesības uz bezmaksas advokāta palīdzību tiesa norāda, ka administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšana ir starpdarbība, administratīvā pārkāpuma protokolā norāda ziņas, kas nepieciešamas administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanai. Administratīvā pārkāpuma lieta tika izskatīta vēlāk Ventspils tiesā un attiecīgi 2014. gada 10. jūlijā pieņemts spriedums. Līdz ar to pieteicējam bija laiks, lai iepazītos ar administratīvā pārkāpuma protokolu un sagatavotu aizstāvību. Turklāt administratīvā pārkāpuma lietās normatīvie akti neparedz obligātu aizstāvja pieaicināšanu.

[4.9] Tiesa ir izvērtējusi arī visus pārējos pieteicēja argumentus, taču nekonstatē, ka šie argumenti būtu būtiski no tiesību viedokļa un ka tie varētu ietekmēt pēc būtības tiesas secinājumu par pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu.

Ņemot vērā, ka tiesa nekonstatē tiesisko pamatu pieteicēja pieprasītā morālā kaitējuma atlīdzināšanai, pieteicēja pieteikums ir noraidāms.

[5] Pieteicējs pirmās instances tiesas spriedumu pārsūdzēja, apelācijas sūdzībā norādot šādus argumentus.

[5.1] Tiesa, izskatot lietu, nav ņēmusi vērā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas normas.

[5.2] Nav pierādījumu, ka videoieraksts būtu izmantots likumā neparedzētiem nolūkiem, pieteicējs filmēšanu veicis atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likuma 3. panta trešās daļas un 7. panta 6. punkta prasībām.

[5.3] Policijas darbinieku rīkojums pārtraukt filmēšanu Krīzes centra telpās ir nelikumīgs un ierobežo pieteicēja tiesības iegūt informāciju. Satvermes tiesa ir atzinusi, ka tiesības iegūt informāciju ir neierobežotas, ciktāl likums nenosaka pretējo (*sk. Satversmes tiesas 1999. gada 6. jūlija spriedumu lietā Nr. 04-02(99)*). Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā nav paredzēta administratīvā atbildība par filmēšanu, Policijas darbinieki nav pilnvaroti pārtraukt rīcību, kas nav likumpārkāpums.

[5.4] Policijas darbinieki nepaskaidroja, kādā pārkāpumā pieteicējs tiek vainots. Pieprasot pārtraukt video filmēšanu un pieprasot uzrādīt personu apliecinošus dokumentus, Policijas darbiniekiem prasība bija jāpamato ar konkrētu likuma normu, jāsniedz arī paskaidrojumi. Pieteicējam nav zināms, kādu likuma ,,Par policiju" 10. pantā minēto pienākumu pildīja Policijas darbinieks un vai tam piemita pilnvaras izmantot likuma ,,Par policiju" 12. pantā nostiprinātās tiesības.

[5.5] Pieteicēja aizturēšana bija pretlikumīga. Lai sastādītu administratīvā pārkāpuma protokolu, Policijas darbinieki varēja uzaicināt pieteicēju ierasties uz protokola sastādīšanu ar pavēsti.

[5.6] Tiesa motivēja spriedumu ar videoierakstā redzēto un dzirdēto, tātad izmantoja kā pierādījumu, kaut gan tiesa norādīja, ka prasība pārtraukt video filmēšanu bija likumīga. Pieteicējs uzskata, ka tas apliecina, ka videoieraksts tādejādi sniedz vispusīgā un objektīvā veidā?? informāciju par notikuma apstākļiem kā jebkurš cits darbības fiksēšanas veids.

[5.7] Tiesa sprieduma motivēšanai izmantoja nepieļaujamus pierādījumus – Krīzes centra iekšējo noteikumu neapliecinātas dokumentu kopijas.

[5.8] Kad pieteicējs parakstīja Administratīvā pārkāpuma protokolu, lietā bija tikai administratīvās aizturēšanas protokols. Liecinieki mutvārdu tiesas sēdē nepamatoti apgalvoja, ka pieteicējs iepazīstināts ar lietas materiāliem. Krīzes centra direktores iesniegums tika saņemts pēc administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanas, Policijas darbinieku ziņojumi arī tika sagatavoti pēc tam.

[5.9] Administratīvās aizturēšanas protokols ir pārrakstīts un tādejādi uzskatāms par viltojumu, līdz ar to aizturēšana bijusi patvaļīga un pretlikumīga.

[6] Dome 2019. gada 2. augusta paskaidrojumos lūdz noraidīt pieteicēja 2019. gada 9. jūnija apelācijas sūdzību kā nepamatotu.

[7] Pieteicējs 2020. gada 20. janvārī iesniedza noraidījumu tiesas sastāvam.

[8] Pieteicējs ir izteicis lūgumu izskatīt lietu mutvārdu procesā. Izvērtējot lūgumu, secināms, ka tajā nav norādīts uz tādiem apstākļiem vai pierādījumiem, kuru pārbaudei būtu nepieciešams mutvārdu process. Rakstveida procesā procesa dalībniekiem tiek nodrošināts tāds pats tiesību apjoms kā mutvārdu procesā. Vienīgā atšķirība rakstveida procesam no mutvārdu procesa ir apstāklis, ka komunikācija tiesas un procesa dalībnieku starpā notiek rakstiski, nevis tiesas sēdē (*sk. Senāta 2013. gada 5. decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-534/2013 8. punktu*). Līdz ar to pieteicējs nav kavēts sniegt viedokli par lietas apstākļiem rakstveidā. Turklāt pirmās instances tiesā lieta tika skatīta mutvārdu procesā, un pieteicējam tika nodrošinātas tiesības uz mutvārdu procesu. Lai gan pieteicējs ir lūdzis nopratināt arī lieciniekus, no lietas materiāliem secināms, ka minētie liecinieki ir nopratināti pirmās instances tiesas sēdē, bet pieteicējs nav norādījis uz apstākļiem, kuru dēļ šie liecinieki būtu pratināmi atkārtoti.

Ievērojot minēto un saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304. panta pirmo daļu lieta apelācijas instancē izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[9] Administratīvā apgabaltiesa sākotnēji izvērtēs pieteikto noraidījumu tiesas sastāvam. Administratīvā procesa likuma 118. pants noteic, ka administratīvā procesa dalībnieks var pieteikt noraidījumu tiesnesim vai tiesas sastāvam, un noraidījums ir jāmotivē. Šā likuma 116. pants regulē aizliegumu tiesnesim piedalīties lietas atkārtotā izskatīšanā, savukārt 117. panta pirmā daļa – noraidīšanas pamatus.

Noraidījumā ietverta atsauce uz Administratīvā procesa likuma 117. panta pirmās daļas 4. punktu, kas noteic, ka tiesnesis nav tiesīgs piedalīties lietas izskatīšanā, ja viņš ir personiski tieši vai netieši ir ieinteresēts lietas iznākumā vai ir citi apstākļi, kas rada pamatotas šaubas par viņa objektivitāti. Pieteicējs uzskata, ka tiesas sastāvs ir ieinteresēts lietas iznākumā, jo ir pieprasījis no Krīzes centra papildu informāciju un nav saņemto atbildi paziņojis pieteicējam, kā arī nav pieņēmusi blakus lēmumu, lai pret Krīzes centra direktori ierosinātu kriminālprocesu, jo pieteicēja ieskatā Krīzes centra direktore melo.

Apgabaltiesa norāda, ka apstāklis, ka tiesa ir pieprasījusi lietā papildu pierādījumus, nav pamats secinājumu izdarīšanai par tiesas neobjektivitāti. No lietas materiāliem arī redzams, ka Krīzes centra atbilde pieteicējam nosūtīta 2020. gada 30. janvārī. Līdz ar to pieteicējam tika nodrošināta iespēja rakstveidā izteikt viedokli par minēto atbildi. Arī apstāklis, ka apgabaltiesa nav sasakatījusi pamatu blakus lēmuma pieņemšanai, nav pamats noraidījumu izteikšanai. Senāts jau iepriekš citās lietās ir atzinis, ka tiesas rīcības vai nolēmuma neatbilstība procesa dalībnieka pārliecībai vai vēlmēm nav apstāklis, kas liecinātu par tiesneša neobjektivitāti vai ieinteresētību lietas iznākumā (*sk., piemēram*, *Senāta 2012. gada 31. janvāra lēmumu lietā Nr. SKA-222/2012 (A420781710), 2012. gada 13. decembra lēmumu lietā Nr. SKA-1056/2012 (A42730709)*).

Ievērojot minēto, apgabaltiesa atzīst, ka konkrētajā gadījumā nav konstatējams Administratīvā procesa likuma 117. panta pirmajā daļā noteiktais pamats noraidījumam.

[10] Savukārt pārbaudījusi lietas materiālus un novērtējusi lietā esošos pierādījumus, kā arī izvērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma pamatojumu kopsakarā ar lietas dalībnieku argumentiem, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Administratīvā rajona tiesa spriedumā ir izvērtējusi visus būtiskos lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus. Pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams. Ievērojot minēto, apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307. panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai un atkārtoti izvērstāku argumentu izklāstu nenorāda.

[11] Attiecībā par apelācijas sūdzības argumentiem apgabaltiesa papildus norāda, ka atlīdzinājuma procesa ietvaros administratīvajai tiesai nav atkārtoti jāpārvērtē visi iestādes iespējamie procesuālie pārkāpumi administratīvā pārkāpuma lietā. Tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu rodas, ja pastāv cēloņsakarība starp iestādes prettiesisku lēmumu vai rīcību administratīvā pārkāpuma lietā un personai nodarīto kaitējumu. Konkrētajā gadījumā Kurzemes apgabaltiesa ar 2017. gada 30. marta spriedumu atcēla lēmumu par pieteicēja saukšanu pie administratīvās atbildības, jo konstatēja, ka tiesības sastādīt administratīvā pārkāpuma protokolu par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175. pantā paredzēto pārkāpumu piemīt vienīgi Valsts policijas, nevis pašvaldības policijas darbiniekam.

Taču apgabaltiesa nekonstatē, ka šis pieļautais pārkāpums būtu radījis pieteicējam kādas nelabvēlīgas sekas. Faktiski ar lēmuma par pieteicēja saukšanu pie administratīvās atbildības atcelšanu iestādes pieļautais procesuālais pārkāpums ir zaudējis savu nozīmi un ietekmi. Apgabaltiesa atzīst, ka, tiesai, atceļot lēmumu par pieteicēja saukšanu pie administratīvās atbildības, konkrētajā gadījumā ir tikusi nodrošināta efektīva pieteicēja aizskarto tiesību aizsardzība. Tas konkrētajā situācijā ir uzskatāms par atbilstīgu atlīdzinājumu. Arī iepriekš administratīvo tiesu praksē ir atzīts, ka gadījumā, ja persona ir saukta pie administratīvās atbildības, administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtā lēmuma atcelšana nodrošina restitūciju un ir atbilstošs atlīdzinājums par radīto tiesību aizskārumu *(sk., piemēram, Senāta 2009. gada 5. jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-338/2009 13.3. apakšpunktu*).

[12] Pieteicējs nepamatoti norāda, ka tiesa, izskatot lietu, nav ņēmusi vērā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas normas. Pirmās instances tiesa spriedumā ir rūpīgi izvērtējusi Policijas darbinieku rīcību Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas kontekstā, proti, spriedumā ir izvērtēts gan tiesiskais pamats pieprasīt pieteicējam pārtraukt filmēšanu Krīzes centrā, gan apstāklis, ka, veicot filmēšanu, pieteicējs neievēroja personu tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un konfidencialitāti. Apgabaltiesa piekrīt pirmās instances tiesai, ka nav pieļaujama situācija, kad pieteicēja tiesības uz izteiksmes brīvību, tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, pulcēšanās un biedrošanās brīvību, kalpotu kā attaisnojums citu personu cilvēktiesību neievērošanai. Arī pieteicēja norādītie pretrunīgie datu apstrādes mērķi pēc Krīzes centrā veiktās filmēšanas neliecina par to, ka pieteicējs būtu adekvāti izsvēris filmēšanas nepieciešamību un tiesiskumu.

[13] Tiesa ir izvērtējusi arī visus pārējos pieteicēja argumentus, taču nekonstatē, ka šie argumenti būtu būtiski no tiesību viedokļa lietas pareizai un taisnīgai izspriešanai.

Ņemot vērā, ka nav konstatējams tiesisks pamats pieteicēja pieprasītā morālā kaitējuma atlīdzināšanai, pieteicēja pieteikums ir noraidāms kā nepamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309. pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt biedrības „Latvijas pilsoniskā Cilvēktiesību Komisija" tās biedra /pers. A/ interesēs iesniegto pieteikumu.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnesis referents K. Berķis

Tiesneses D. Makarova

L. Paegļkalna